

Skrattmåsen i Lindesbergs kommun 1997

Mats Andersson

Inledning

Som de flesta känner till har skratmmåsen minskat kraftigt i Sverige under den senaste 20-årsperioden. Tillbakagången har varit mycket drastisk och få svenska fågelarter har under senare år kunnat visa upp en sådan tydlig minskning. Minskningen har skett sedan 1970-talet, då skratmmåsebeståndet i landet var som störst med omkring 270 000 häckande par. Därefter försvann skratmmåsen från många platser och under 1980-talet hade beståndet halverats till omkring 135 000 par i Sverige. Man har därefter konstaterat att beståndet kring 1995 på många håll endast var 20% av vad det var 20 år tidigare (Källander 1996). Detta betyder alltså mindre än 30 000 par i dag.

Varför har skratmmåsen minskat?

Det finns två faktorer som är viktiga i sammanhanget, nämligen ungprouduktionen och överlevnaden (överlevnad under

första levnadsåret såväl som senare). Det har också framkommit att det i svenska kolonier är dålig produktion av ungar, samtidigt som överlevnaden för vuxna måsar inte är så bra. Man har beräknat att när överlevnaden för vuxna måsar minskar från 85% till 75% måste antalet flygga ungar per par mer än fördubblas (Bensch & Källander 1997).

Skratmmåsen hämtar det mesta av sin föda ur marken och består av diverse smådjur. Den absolut viktigaste födan tycks emellertid vara daggmask. Mycket av orsakerna till minskningen pekar också mot drastiska förändringar i jordbrukslandskapet, som ser annorlunda ut idag än för bara 20 år sedan. Tillgången på marklevande organismer minskar i takt med ett torrare landskap, våtmarker har försvunnit, jordbruksmetoderna är nya och dessutom innebär övergången från vårsådd till höstsådd av grödorna en försämring av födotillgången.

Skratmmåsen i Lindesbergs kommun

Som tidigare beskrivits bl a här i Pandion har skratmmåsen även minskat hos oss (Andersson 1989, 1991, 1993, 1996).

Skratmmåsen minskade alltså tydligt under 1980-talet då flera kolonier försvann. I samband med en inventering i hela landskapet Västmanland 1991 fanns skratmmåsen häckande vid Näset, Stora Lindessjön (920 par), i Dammsjön vid Stråssa (10 par) samt i Björkasjön (10 par). Kolonin i Stora Lindessjön var därmed den största i Västmanland och en av de större i Mellansverige (Andersson 1991).

Åren därefter var negativa för skratmmåsen och endast ett 50-tal par bedömdes häcka i Lindessjön 1996. Det blev ett dystert år för Stora Lindessjöns skratmmåsar och inte en enda skratmmåse producerades. Den största kolonin fanns då istället i Bohrsån intill Vedevåg. Därutöver vid Sörbysjön, N Brunnsjön, Våringen, Dammsjön/Stråssa, Råswalen, Morskogsjön och Hökasjön.

Sedan började tillbakagången på allvar och 1997 var t. ex första året som ingen häckning förekom vid Näset i Stora Lindessjön. I och med detta är en nästan 70-årig epok med häckande skratmmåsar vid den klassiska skratmmåskolonin i Stora Lindessjön till ända. Det verkar dock som vissa av måsarna vid Näset har flyttat på sig! Denna förflyttning kunde, som nämndes ovan, redan observeras 1996, vid framförallt Vedevåg och Norra Brunnsjön. Vissa har alltså flyttat till Vedevåg där minst 300 par häckade framgångsrikt 1997. Dessa fick fram ca 500 flygga ungar (ca 1,7 unge/par), som räknades 5 juli av överteknad. En lika stor koloni om minst 300 par har också etablerat sig i Norra Brunnsjön, intill Siggebohyttan. Dessa två kolonier är nu de viktigaste i kommunen och det blir

intressant att följa upp dessa och försöka bestämma ungprouduktionen. En uppskattning av det totala antalet par som nu finns i Lindesbergs kommun hamnar på mindre än 700 par.

Till sist tas vill jag uppmana alla att rapportera häckningar av skratmmåsar vilka tacksamt tas emot.

Litteratur:

- Andersson, M. 1989. Skratmmåsen i Lindesbergs kommun. Pandion 5: 40-46.
- Andersson, M. 1991. Skratmmåsen *Larus Ridibundus* i Västmanland. Fåglar i Västmanland 22: 61-74.
- Andersson, M. 1993. Något om Skratmmåsens minskning. Pandion 9: 56-59.
- Andersson, M. 1996. Skratmmåsen - En aktuell översikt. Pandion 12: 30-35.
- Bensch, S. & Källander, H. 1997. Överlevnad och produktion hos skratmmåsar *Larus Ridibundus*. Ornis Svecica 7: 37-39.
- Källander, H. 1996. Skratmmåsens *Larus Ridibundus* populationsutveckling i Sverige under de senaste 25 åren. Ornis Svecica 6: 5-16.